

Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Ali Canip Yöntem'in Cumhuriyet Döneminde Edebiyat Öğretimi İçin Hazırladığı Ders Kitapları

Erol Ogur

*Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü
ogur@uludag.edu.tr*

Özet. Cumhuriyet'in ilanından sonra kültür inkılabının bir sonucu olarak 1924 yılında ilk ve orta dereceli okulların programları yeniden yapılmıştır. Bu programlara uygun ders kitapları çeşitli zamanlarda basılmış, okullarda okutulmuştur. Ali Canip Yöntem, 1924 Türkçe-Edebiyat Programının liselerin I. Sınıf programına uygun olarak tür ve şekil bilgisi öğretimine yönelik *Edebiyat* adlı ders kitabını yazmıştır. Ali Canip'in yazdığı ders kitabı, daha sonraki program değişiklikleriyle de uygun hale getirilerek 1943 yılına kadar 14 baskı yapmış, okullarda ders kitabı olarak okutulmuştur. Ali Canip Yöntem, 1931 ve 1934'de iki defa basılan *Türk Edebiyatı Antolojisi*'ni; yardımcı ders kitabı olarak da *Türk Edebiyatından Numuneler: Naima Tarihi* (1927), *Leyla ve Mecnun* (1927), *Cihan Edebiyatından Numuneler: Epope ve Edebî Nevilere Dair Malumat* (1927) adlı kitapları kaleme almıştır. Araştırma, Ali Canip Yöntem'in yazdığı ders ve yardımcı ders kitapları ile Cumhuriyet dönemindeki edebiyat öğretimine yaptığı katkıları ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ali Canip Yöntem, edebiyat ders kitapları, edebiyat programları, Edebiyat, Türk Edebiyatı Antolojisi, Naima Tarihi, Leyla ve Mecnun, Epope ve Edebî Nevilere Dair Malumat.

Abstract. After the declaration of republic and as a result of the cultural revolution in 1924, the programs of the primary and secondary level schools were replanned. The coursebooks appropriate for these programs were

published at various times and used at schools. Ali Canip Yöntem penned the coursebook entitled 'Literature' to be used in the teaching of type and form in literature in accordance with the 1924 ninth grade Turkish-Literature Program. The published 14 times with necessary modifications until 1943 and used at schools as a coursebook. Ali Canip Yöntem penned his Turkish Literature Antology published twice in 1931 and 1934 and also as a workbook he penned the books entitled 'Samples from Turkish Literature: Naima History (1927), Leyla and Mecnun (1927)', and 'Samples from Cihan Literature: Knowledge about Epope and Literary Types (1927)'. The present study aims to reveal the coursebooks and the workbooks penned by Ali Canip Yöntem and his contributions to literature education during the Republican Period.

Key Words: Ali Canip Yöntem, Literature coursebooks, Literature programs, *Literature*, Turkish Literature Antology, Naima History, Leyla and Mecnun, Knowledge about Epope and Literary Types.

GİRİŞ

Cumhuriyet döneminde ilk olarak 1924'de yeniden düzenlenen edebiyat programlarıyla birlikte, edebiyat derslerinin metinden hareketle ve okumaya dayalı olarak yapılması kararlaştırılmıştır. Cumhuriyet döneminden itibaren edebiyat programları dikkate alındığında, edebiyat dersi ile gerçekleştirilmeye çalışılan üç hedef ortaya çıkmaktadır:

1. Kültür konusu olarak dil ve edebiyatla ilgili teorik bilgi verme,
2. Edebiyat sanatındaki estetik güzelliği beğeni konusu yaparak zevk inceliği geliştirme,
3. Dili doğru kullanmayı öğretme ve edebiyat eserlerinde işlenen manevi değerleri kazandırıp onları davranışa dönüştürme.

Liselerde edebiyat derslerinden beklenen amaç, öğrencilere orta düzeyde bir dil alışkanlığı edindirmek ve edebiyat sanatını tanıtmak ve metinler aracılığıyla öğrencilere estetik bir zevk kazandırmaktır. Bu temel amaçlar dikkate alındığında, edebiyat derslerinde öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesi ve bundan beklenen faydalar şu çerçevede olacaktır:

1. Toplumun kültürel yapısını edindirmek,
2. Edebiyat derslerine yansımış olan davranış kalıplarını benimsetip topluma aidiyet duygusunu geliştirmek,

3. Türkçenin tarih içerisindeki seyrini izleyerek dille ilgili art zamanlı bir anlayış edindirmek ve dilin durağan bir yapı taşımadığını kavratmak,
4. Edebiyat eserlerine yansımış olan insanlık değerlerinin zaman içerisindeki seyrini takip etme anlayışı kazandırmak (Cemiloğlu, 2003).

Bu ilkeler, Cumhuriyet döneminde ilk defa yapılan edebiyat programlarından itibaren ortaya konulmuş olup, bugün de Türk dili ve edebiyatı derslerinden beklenen amaçları ifade etmektedir.

Edebiyat öğretiminde hareket noktası olacak ders kitaplarının hazırlanması ve basılması da çok önemlidir. Cumhuriyet döneminden önce Batılı estetik anlayışlardan, yerli ve Batılı eserlerden hareketle hazırlanmış olan edebiyat ders kitapları, Cumhuriyet dönemindeki ders kitapları için de örneklik oluşturmuştur. 1924’de yeniden düzenlenen edebiyat dersleri için yeni ders kitapları ihtiyacı da doğmuştur. Edebiyat ders kitapları ihtiyacını karşılayan isimlerden birisi de Ali Canip Yöntem olmuştur.

1. Cumhuriyet’ten Önceki Edebiyat Ders Kitapları

Türk eğitim tarihinde Türk edebiyatının öğretilmesi amacıyla yazılan kitaplar Tanzimat’tan sonra görülür. Bu kitaplarda, devrin yazarlarının Batı edebiyatını yavaş yavaş tanımlarının, Batılı öğretim metotlarını uygulamaya çalışmalarının etkisi vardır. İçeriği daha çok edebiyat bilgileri ve belagatin oluşturduğu bu dönemdeki ilk ders kitapları, Arap belagatinin kurallarından hareketle meydana getirilmişlerdir (Argıt, 2006).

Tanzimat’tan sonra Batılı anlamda açılan yeni okullardaki öğrenciler belagati aslından okuyacak kadar Arapça bilmedikleri için Türkçe belagat kitaplarının yazılmasında artış görülür. Süleyman Paşa *Mebâni’l-inşâ* (1871-1872) adlı eseri yazarak Türk edebiyatındaki estetik değişikliği edebiyat teorisi alanında da uygulamıştır. *Mebâni’l-inşâ*, Batı retoriğinin birçok konusunu Türk edebiyat teorisine kazandırması, Türkçe örneklerle daha çok yer vermesi yönlerinden önemlidir.

Cevdet Paşa, Mekteb-i Hukuk’ta okuttuğu belagat ders notlarını *Belagat-ı Osmaniye* (1881) adıyla bastırmıştır. Bu eser, eski belagatin temelini oluşturan “maani”, “beyan” ve “bedi” gibi esasları o devirdeki Türkçe anlayışı çerçevesinde açıklar. Cevdet Paşa eserinde Türkçe örnekler arasında kendisine ait parçalara da yer vermiştir.

Recaizâde Mahmud Ekrem’in Mülkiye Mektebinde okuttuğu ders notlarından oluşan *Talim-i Edebiyat* (1882) adlı eseri de Arap belagati ile Batı retoriğinden faydalanılarak yazılmıştır. *Talim-i Edebiyat*, Batılı anlamdaki yeni edebiyatın esaslarını da tespit amacını güden ve kendi

döneminde olduğu kadar, kendisinden sonra yazılan eserleri de etkilemiş olan bir eserdir (Yetiş, 1992).

Cumhuriyet dönemine gelene kadar lise seviyesindeki ders kitapları arasında Köprülüzâde Mehmet Fuad ve Şahabeddin Süleyman'ın birlikte hazırladıkları ders kitapları ile Süleyman Fehmi'nin yazdığı ders kitabı, içeriğin düzenlenmesi açısından hem yazıldıkları dönem için farklılık arz etmiş hem de Cumhuriyet döneminde yazılan ders kitaplarına örnek olmuştur. Köprülüzâde Mehmet Fuad ile Şahabeddin Süleyman'ın sultaniler için hazırladıkları *Yeni Osmanlı Tarih-i Edebiyatı* (1904), edebiyat tarihine ait tespitleri ve bunun edebiyat kitaplarına ne şekilde yansıtacağını göstermesi bakımından önemlidir. Şahabeddin Süleyman'ın idadilerin altıncı ve yedinci sınıfları için yazdığı *Tarih-i Edebiyat-ı Osmaniye* (1912), sanatın manası üzerinde durarak bu meseleleri Batı estetik anlayışlar çerçevesinde ele alması, Türk edebiyatını devirlere ayırarak bu edebî devirlere ait şahsiyetler ve eserler hakkındaki değerlendirmeleri yönünden önemlidir. Köprülüzâde Mehmet Fuad ve Şahabeddin Süleyman'ın birlikte hazırladıkları iki ciltlik *Malumat-ı Edebiye* (1914) adlı ders kitabının da edebiyat öğretiminde önemli bir yeri vardır. İlk ciltte edebî eserlerdeki sanat ve estetik değerlere, nazım şekilleri ve özelliklerine, üsluba ve edebî sanatlara yer verilmiştir. İkinci ciltte, sanat eserinin doğuşu ve gelişmesinin şartları, edebî türlerden nazım ve nesrin yanında edebiyata yeni giren “destan”, “neşide” ve “temaşa” hakkında bilgi verilmiştir.

2. Cumhuriyet Döneminde Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitapları

Türkiye’de 1926’ya kadar ders kitapları çeşitli yayınevleri tarafından basılmış, öğretmenlerin bunlardan birini seçip okutmalarına imkân verilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı kitap basımı ve dağıtımında ortaya çıkan sorunlar sebebiyle 1926’da bazı kitapların basımı ve dağıtımını üstlenmiştir. 1933’e kadar ders kitaplarının yazılması ve basılması konusunda Millî Eğitim Bakanlığının denetimi söz konusu olmamış, ders kitaplarının seçimi Talim Terbiye Heyeti’nin oluşturduğu bir komisyon tarafından yapılmıştır. Böylece hem kitapların kalitesinde düzelme sağlanmış hem de kitap fiyatlarında önemli ölçüde düşüş gerçekleşmiştir.

3.10.1933 tarih ve 2259 sayılı “Maarif Vekâletine Bağlı Mekteplerde Okutulacak Ders Kitaplarının Basılması ve Dağıtılması ile Bu Maksat İçin Kurulacak Mektep Kitapları Sandığı Hakkında Kanun” ile Bakanlığın bastığı kitapların okutulması ve bu kitapların basımı, dağıtımı ve satışının Bakanlıkça yapılması sağlanmıştır. Ancak bu kanun şiddetle eleştirilmiştir. Bu sebeple kanun, ikinci yıl ve müteakip yıllarda uygulanmamıştır. 1933 yılında kitaplardan bir bölümü devlet kitabı haline getirilmiş ve bakanlık

bunların basımı ve dağıtılması işini tekeline almıştır. 1939'da toplanan Maarif Şurasında, bütün ilkokul, ortaokul ve lise kitaplarının tek devlet kitabı olarak bakanlık eliyle basılması kabul edilmiştir. 1945 yılına kadar okul kitapları için her yıl bir yarışma düzenlenmiş, en iyi kitap devletçe satın alınıp basılmış ve okullarda yalnız bu kitap ders kitabı olarak okutulmuştur. 6.6.1949 tarih ve 5429 sayılı kanunla tek tip kitap uygulamasından ve basım, dağıtım, satış işlerinden Bakanlık resmen çekilmiştir (Başgöz, 1995).

Ülkemizde 1924 yılında yapılan edebiyat programından sonra, okullarda meydana getirilen programlara da uygun şekilde çeşitli zamanlarda okutulmuş ders kitapları şunlardır:

1. Ali Canip Yöntem, *Edebiyat, -Liselerin İkinci Devresinin Birinci Sınıfına Mahsusdur-*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340, 499 sayfa. Kitap, Liselerin birinci sınıfı ve Muallim Mekteplerinin beşinci sınıfları için yazılmış, 1943 yılına kadar ders kitabı olarak okutulmuştur.
2. Köprülü Mehmet Fuat, *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul Milli Matbaa, 1926, 386 sayfa. Kitap, Liselerin ikinci ve üçüncü sınıfları için hazırlanmıştır.
3. Hıfzı Tevfik-Hammamizâde İhsan-Hasan Ali, *Türk Edebiyatı Numuneleri*, İstanbul Millî Matbaa, 1926, 405 sayfa. 1926-1927 öğretim yılında bir ders yılı okutulmuştur.
4. Süleyman Şevket Tanlı, *Güzel Yazılar*, İstanbul Devlet Matbaası, 1929, 358 sayfa. Dört ciltlik bu kitap, bir antoloji niteliğinde olup, 1929-1930 ders yılından 1939-1940 ders yılına kadar liselerde ve muallim mekteplerinde mecburi ders kitabı olarak okutulmuştur.
5. Ali Canip Yöntem, *Türk Edebiyatı Antolojisi*, İstanbul Devlet Matbaası, 1931, 659 sayfa.
6. Saadettin Nüzhet Ergun, *Tanzimat'a Kadar Muhtasar Türk Edebiyatı Tarihi*, Suhulet Kitabevi, İstanbul, 1931, 705 sayfa.
7. Agah Sırrı Levend, *Edebiyat Tarihi Dersleri*, İstanbul Maarif Matbaası, 1932, 470 sayfa. Kitap liselerin ikinci ve üçüncü sınıfları için hazırlanmış, 1939-1940 ders yılına kadar başvuru kitabı, bu ders yılından sonra mecburi ders kitabı olarak tavsiye edilmiştir.
8. Mustafa Nihat Özön, *Metinlerle Muasır Türk Edebiyatı Tarihi*, Devlet Matbaası, İstanbul, 1934, 430 sayfa. Lise III. Sınıflar için hazırlanan kitap, Maarif Vekâleti Millî Talim ve Terbiye Dairesinin 13.11.1933 tarih ve 95276 numaralı emriyle ikinci defa basılmıştır.

9. İsmail Habib Sevük, *Edebî Yeniliğimiz*, İstanbul Devlet Matbaası, 1934, 322 sayfa. Kitap, Maarif Vekâleti Millî Talim ve Terbiye Dairesinin 25.08.1930 tarih ve 3868 numaralı emriyle basılmıştır. Bu kitap da lise III. sınıflar için iki cilt olarak hazırlanmıştır.

10. Orhan Rıza Aktunç, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Suhulet Kitabevi, İstanbul, 1934, 189 sayfa.

11. Mustafa Nihat Özön, *Metinlerle Muhtasar Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul Devlet Basımevi, 1934, 793 sayfa. 1934-1935 ders yılından itibaren liselerde ders kitabı olarak okutulmaya başlanmış, 1941'de *Son Asır Türk Edebiyatı Tarihi* adıyla lise son sınıflar için ders kitabı olarak tekrar basılmıştır (Demir, 1997).

3. Ali Canip Yöntem'in Edebiyat Öğretimi İçin Hazırladığı Ders Kitapları

3.1. Edebiyat

Ali Canip Yöntem, 1924 Türkçe-Edebiyat Programına uygun olarak liselerin I. sınıfları için *Edebiyat* adını taşıyan ders kitabını yazmıştır. Kaynaklarda baskı sayısı ve basım tarihleri hakkında farklı bilgiler yer almaktadır (Uğurcan, 1989; Demir, 1997; Filizok, 2001). 1924 Türkçe-Edebiyat Programına uygun olarak yazılan kitap, daha sonraki program değişiklikleriyle de uygun hale getirilerek 14 baskı yapmış ve liselerde okutulmuştur. Ali Canip Yöntem'in *Edebiyat* adlı ders kitabı, Cumhuriyet döneminde edebiyat öğretiminde edebî metinden şekil ve kurallara gidilmesi anlayışına uygun olarak yazılan ilk kitaptır. Ders kitabı, Şahabeddin Süleyman ve Köprülüzâde Mehmed Fuad'ın birlikte yazdıkları *Malûmat-ı Edebiye* adlı ders kitabının planı örnek alınarak meydana getirilmiştir (Filizok, 2001). Ali Canip Yöntem'in *Edebiyat*'ının 1943 yılından sonra baskısı yapılmamış, kitap ders kitabı olarak okutulmamıştır (Göğüş, 1971).

Ali Canip Yöntem *Edebiyat*'ın ilk baskısına yazdığı önsözde, edebiyat öğretiminde uygulanan yöntemler, kitabın yazılış amacı ve yöntemi üzerinde durmuştur. *Edebiyat*, tür ve şekil bilgisini esas almıştır. 1924 Türkçe-Edebiyat Programından itibaren lise birinci sınıfların edebiyat dersleri, öğrencileri ileriki yıllarda görecekleri edebiyat tarihine hazırlama amacını taşımaktadır. Metinler yoluyla edebî bilgileri ve metinlerdeki estetik özellikleri fark eden ve bunlar hakkında bilgi sahibi olan öğrenciler, edebiyat tarihine ait metinlerin incelenmesi sürecinde metinlerdeki manevî değerleri ve dil, estetik değerlerini fark edip bunlardan yararlanabilecek bir seviyeye ulaşmış olacaktırlar.

1924 Türkçe-Edebiyat Programı içerik açısından çok yüklü olduğundan *Edebiyat*'ın ilk baskıları hacim olarak da kabarıktır. Kitabın ilk baskılarında sayfa sayısı beş yüze yaklaşmaktayken, 1929 ve daha sonraki baskılarda sayfa sayısı giderek azalmıştır. Bunun sebebi, 1929'dan itibaren edebiyat programlarında yer alan divan edebiyatı nazım şekillerine ve aruz veznine daha az yer verilmesi kararıdır.

Ali Canip Yöntem'in edebiyat ders kitabının 1925-1928 yılları arasındaki baskıları, gerek seçilen metinler gerekse kitaba alınan konular yönünden ortak özellik gösterir. Bu baskılarda ortaya çıkan farklılıklar ise şunlardır:

1. "Aruz Vezinleri" başlıklı bölümden sonra, *Edebiyat*'ın 1925 tarihli ilk baskısında "Eski Divan Edebiyatı Nazım Şekilleri" başlıklı bölüm yer almıştır. 1926 ve daha sonraki baskılarda ise "Aruz Vezinleri" başlıklı bölümü "Mecazlar" başlıklı bölüm izlemiştir. Bu bölümde edebî sanatlar "Mecazlar", "Manaya Ait Sanatlar", "Lafza Ait Sanatlar" başlıkları altında ayrıntılı olarak işlenmiştir.

2. İlk baskıda "Nazım-Nesir" bölümü için Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" hikâyesinden "Muhsin Çelebi" başlıklı hikâye, Mehmed Fuad Köprülü'nün "Deli Ozan" başlıklı şiiri alınmış, bu metinler daha sonraki baskılarda yer almamıştır. 1926-1929 yılları arasındaki baskılarda bunların yerine Reşat Nuri Güntekin'den nesre örnek olarak "Mahalle Mektebinde", nazma örnek olarak da Yusuf Ziya Ortaç'tan "Nöbetçi ve Yıldız" adlı parçalar seçilmiştir. Ders kitabının 1932-1943 yılları arasındaki baskılarında ise nesir için Ahmet Haşim'den "Yeni İstanbul", nazım için ise Faruk Nafiz'den "Sanat" adlı metinler kitaba alınmıştır.

3. *Edebiyat*'ın 1925-1928 yılları arasındaki baskılarında "Millî Nazım Şekilleri" başlığı altında "mani", "varsığı", "koşma", "destan", "türkü", "tuyug" örneklerine yer verilmiş, millî nazım şekilleri ile âşık edebiyatı hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bu bölüm, 1929'dan sonraki baskılarda "Âşık Edebiyatı ve Milli Nazım Şekilleri" başlığı altında ve "Millî Nazım Şekilleri" alt başlığıyla yer almıştır. Bu başlık altında "mani", "varsığı", "koşma", "destan", "türkü" gibi nazım şekilleri ve bunlara ait örnekler gösterilmiştir. Devamında da âşık edebiyatı ve özellikleri anlatılmıştır.

4. 1925 tarihli baskıda edebî sanatlar âşık edebiyatı ve tekke edebiyatından sonra yer almıştır. 1936'dan sonraki baskılarda ise "Mecazlar" başlığı altında sadece "teşbih" ve "istiare"ye yer verilmiş, diğer edebî sanatlara yer verilmemiştir.

Cumhuriyet döneminde ders programlarındaki ve kültür politikasındaki değişiklikler sebebiyle *Edebiyat*'ın 1929'dan sonraki baskılarında divan

edebiyatı ve onun özelliklerine ait metinlere ve bu edebiyata ait tür ve şekil bilgisine ait açıklamalar azalmıştır. 1929 baskısından sonra “Eski Divan Edebiyatı Nazım Şekilleri” başlıklı bölüm önceki baskılara göre daha dar bir çerçevede ele alınmıştır. *Edebiyat*’ın 1936’dan sonraki baskılarında ise bu bölüme hiç yer verilmemiştir.

Edebiyat’ın 1929’dan sonraki baskılarında içerikte ortaya çıkan değişikliklerle öğrencilerin edebiyat sanatı aracılığıyla millî kültüre ait değerleri ve özellikleri tanınması ve kazanması yanında, Batı medeniyetinin değerlerini tanımalarına da imkân verilmiştir. Böylece hem Türkiye Cumhuriyeti’nin eğitim ve kültür politikalarında bu yönde ifadesini bulan amaçlar gerçekleşmiş hem de edebiyat programlarında hedeflenen çağdaş ve demokratik hayatı öğrencilerin tanınması ve onların bu hayata alıştırılması gerektiği” ilkesi hayata geçirilmiştir.

Falih Rıfkı Atay’ın başkanlığındaki uzmanlardan oluşan komisyon, 1935-1936 ders yılında lise ikinci devre edebiyat derslerinde programda ve edebiyat kitaplarında yer verilecek konuları belirlemek üzere kararlar almıştır. Lise ikinci devre ders kitaplarında okutulacak ve okutulmayacak parçalar ve konular, İzmir milletvekili Hasan Âli Yücel başkanlığındaki uzmanlar tarafından belirlenmiştir. 1935 yılında liselerin I. sınıfları için okutulan ders kitapları Ali Canip Yöntem’in *Edebiyat*, Süleyman Şevket Tanlı’nın *Güzel Yazılar* adlı eserleridir. Liselerin I. sınıfları için hazırlanan bu kitaplarda yer alan konuların öğretilmesine ilişkin şu esaslar tespit edilmiştir:

1. Aruz vezni hakkında kısa ve toplu bilgi verilecektir. Vezin şekilleri öğretilmez.
2. Mecazlara kadar olan kısımdaki şiirlerden en az terkipli olanlar seçilir. Çünkü parçaların çoğu nazım şekilleri öğretilmek bakımından kitaba alınmıştır.
3. Mecazlar kısmında teşbih ve istiare hakkındaki bilgi tam verilir. Diğerlerine lüzum yoktur.
4. “Manaya ait bazı sanatlar” kısmı lüzumsuzdur.
5. Divan edebiyatı kısmında, yalnız divan edebiyatı ve karakteri hakkında toplu bilgi verilecektir (Program Kılavuzu, 1935).

Kültür Bakanlığı tarafından ders kitaplarında yer alacak metinler ve bunların işlenişi ile ilgili hükümler çerçevesinde, ders kitabının 1936’daki 9. baskısından itibaren önceki baskılara oranla büyük farklılıklar vardır. Ali Canip Yöntem’in *Edebiyat*’ının 1936’dan sonraki baskılarında görülen çok

önemli yeniliklerden birisi de “Kıraat Parçaları” başlıklı bölümdür. Ali Canip Yöntem’in sadece Türk edebiyatından değil, dünya edebiyatından yüksek şahsiyetlerin en seçkin eserlerinden örnek metinlere yer verilmesi gerektiği düşüncesi, *Edebiyat*’ın 1936 ve daha sonraki baskılarında ifadesini bulmuştur. “Kıraat Parçaları” başlığı altında, Türk edebiyatından Halit Ziya’dan başlayarak, sade dille yazan şahsiyetlere yer verilmiştir.

Edebiyat’a alınan metinlerin öğrencilerde estetik zevki geliştirecek ve onlardaki yazma kabiliyetini geliştirmeye imkân verecek nitelikte oldukları dikkat çekmektedir. Farklı türlere ait metinler, öğrencilere estetik zevki geliştirmek için zengin bir ortam sunmakta, onların bu metinlerdeki dil ve üslup özelliklerini sezerek bunları yazma becerilerini geliştirmede kullanmalarına da fırsat vermektedir.

3.2. Türk Edebiyatı Antolojisi

1924 Türkçe-Edebiyat Programının hazırlanmasından sonra edebiyat programına uygun ders kitaplarının, edebiyat tarihlerinin, antolojilerin ve yardımcı ders kitaplarının hazırlanması ve basılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. 1929 Türkçe Programının hazırlanma sebeplerinin belirtildiği raporda (Türkçe Müfredat Programı, 1929), edebiyat öğretiminde antoloji tarzındaki eserlere ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir. Türk ve dünya edebiyatlarından edebiyat tarihi ihtiyacını karşılayacak eserler olarak, Reşat Nuri Güntekin’in *Fransız Edebiyatı Antolojisi* ile Ali Canip Yöntem’in *Türk Edebiyatı Antolojisi* okuma kitabı olarak tavsiye edilmiştir (Yücel, 1994). Ali Canip Yöntem, bu ihtiyaçlar doğrultusunda liselerin üçüncü sınıflarında okuma kitabı olarak kullanılacak *Türk Edebiyatı Antolojisi*’ni kaleme almıştır. Ali Canip Yöntem’in ilk baskısı 1931’de yapılan *Türk Edebiyatı Antolojisi*, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1934’de ikinci defa basılmıştır. İki baskının içeriğinde herhangi bir değişiklik yoktur.

Ali Canip Yöntem’e göre, edebiyat derslerinde edebiyat antolojilerinin seçimi çok önemli ve gereklidir. Bu kitaplar hazırlanırken metinler bir seçime tabi tutulmalı ve birtakım ilkelere dikkat edilmelidir. Pedagojik bir anlayışla hareket edilmeli, ders kitabı ve antolojilere seçilecek metinler öğrenilmesi kolay, eleştiri içermeyen konuları kapsamalıdır.

Ali Canip Yöntem’in *Türk Edebiyatı Antolojisi* adlı eseri, kendisinin edebiyat tarihine ve edebiyat tarihi öğretimine yaklaşımını, edebiyat dersinden beklediği amaçları belirgin bir şekilde yansıtır. *Türk Edebiyatı Antolojisi*, lise 3. sınıf müfredat programına uygun olması yanında, edebî şahsiyetler bakımından zenginliği, farklı türlere yer vermesi, şahsiyetlerin farklı türlerdeki eserlerinden hareketle karşılaştırmalar yapmaya imkân tanınması bakımından zengin bir başvuru kaynağıdır. Fevziye Abdullah

Tansel, Ali Canip Yöntem hakkındaki biyografik çalışmasında, eserin bu özellikleri yanında eserin edebiyat öğretimi yönünden değerini şu sözlerle ortaya koymuştur:

“Ali Canip Yöntem’in Türk Edebiyatı Antolojisi, Tanzimat Devri’nden başlayarak son devri de içine alan, şair ve nâsirlerin kısaca hal tercemesi ve eserleri hakkında bilgi verildikten sonra, seçilmiş en güzel örnekleri ihtiva eden bir eserdir. Bu büyük cildin basıldığından beri kırk yıla yakın zaman geçtiği halde, henüz bir benzeri neşredilmiş değildir.”
(Tansel, 1968: 75).

Ali Canip Yöntem, *Türk Edebiyatı Antolojisi*’ni Tanzimat edebiyatıyla başlatır. Kitabın ilk bölümünün başında “Tanzimat’tan Bugüne Kadar” ifadesi yer almaktadır. Yazarın bu tercihi, “Türk edebiyatında ancak “Siyasi Tanzimat”tan sonra görülen millî duyguların, fikirlerin Asya’dan değil, Avrupa’dan geldiği, yarın için de her manevi kudretin yine oradan geleceği” anlayışı etkili olmuştur. *Türk Edebiyatı Antolojisi*’nde, Tanzimat’tan itibaren Cumhuriyet döneminde eser vermiş olan şair ve yazarların eserlerinden örnekler yer verilmiştir. Ali Canip’in eserin değerini artıran bu tavır, Türk çocuğunu kendi edebiyatımızdaki Avrupai edebiyat ve onun ürünleriyle buluşturma düşüncesinin de bir ifadesidir.

Ali Canip Yöntem, *Türk Edebiyatı Antolojisi*’ne aldığı şahsiyetleri ve eserleri, kronolojik anlayışla düzenlemiştir. Böylece öğrencilere, okudukları şair veya yazarın edebiyat tarihimizdeki yerini görme, şair ve yazarların eserleri yoluyla kendileri hakkında ayrıntılı bilgi elde edebilme imkânı sunulmuştur. Metinle ilgili açıklama verilmeyerek öğrenciler doğrudan metinle karşı karşıya bırakılmış, dikkatin metindeki özelliklere yönlendirilmesi amaçlanmıştır. Uzun metinlerde yer yer kısaltmalara da gidilmiştir. Ali Canip, metinlerde geçen yabancı kavram, yazar, filozof vb. isimlerle ilgili küçük bilgiler vermek için dip not vermiş, bu amacın dışında ise dip not kullanmamıştır.

Türk Edebiyatı Antolojisi’ne seçilen şahsiyetlerin hayatları hakkında da kısa bilgiler vardır. Ali Canip Yöntem, edebî şahsiyetlerin hayatları yanında, Türk edebiyatında dil ve içerik yönünden anlayışlarını da birkaç cümle ile kısaca vermiştir. Verilen bu bilgiler, antolojiye seçilen metinlerdeki dil ve içerikle de örtüşmektedir.

Ali Canip Yöntem kitabını düzenlerken, kitabın başına içindekiler kısmını koymamıştır. Kitabın sonunda yer alan içindekiler tablosunda eserler ve şahıslar kronolojik olarak değil harf sistemine göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmada eser adı, yazar adı, sayfa numarası şeklinde bir sıralama

vardır. İkinci olarak da kitapta geçen yazarların adları alfabetik bir sırayla ve karşılarında sayfa numaraları da gösterilmek suretiyle verilmiştir. Ali Canip Yöntem hem eser adı hem de yazar adına göre yaptığı bu içindikiler kısmını tablo şeklinde vererek, kitabın öğrenciler için daha kullanışlı olmasını arzu etmiştir. Öğrenciler bu sayede yazarı ya da eseri kitabın arkasındaki bölüme bakarak daha kolay bulabilme imkânına sahiptir.

Türkçe dersinin amaçları ilk defa 1929 Türkçe Programında belirlenmiştir. Programda, “Kültürel Amaç” maddesiyle öğrencilere kazandırılması hedeflenen değerler tespit edilmiştir. *Türk Edebiyatı Antolojisi*’ndeki metinler bu amaçları gerçekleştirmeye imkân verecek niteliktedir. Antolojide, Avrupai zihniyetten ilham alan, öğrencinin seviyesine uygun, sade ve güzel bir Türkçe ile yazılan, öğrenciye bir dünya görüşü, vatan ve millet anlayışı vermekle birlikte bir estetik değeri olan metinlerin varlığı dikkat çekmektedir.

Ali Canip Yöntem, Cumhuriyet’le birlikte yeni bir hayata açılan ülkemizde, kitaplardaki metinlerin bu amaca hizmet edecek bir şekilde düzenlenmesi gerektiğini savunmuştur. Bunun için de edebiyat ders kitaplarında Türk edebiyatının daha yakın devirlerine ait isimlerine ve eserlerine yer verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bunu da yeterli görmemiş, Batı edebiyatından tercümelerin de ders kitaplarına girmesi gerektiğini vurgulamıştır. Çünkü Türk milleti medeniyet bakımından yönünü Doğudan Batıya çevirmiştir. Bunun için öğrencilere Batı medeniyetine ait edebî eserlerin okullarda okutulması kadar doğal bir şey yoktur. Ali Canip Yöntem, ortaya koyduğu bu düşüncelerini *Türk Edebiyatı Antolojisi*’ni hazırlarken de hayata geçirmiştir.

3.3. Ali Canip Yöntem’in Edebiyat Öğretimi İçin Hazırladığı İzahlı Edebî Kıraat Ders Kitapları

Edebiyat programında 1927’de yapılan değişiklikle lise II. sınıfta üç saatlik edebiyat dersinin iki saatinden birisi “izahlı edebî kıraat”e, bir saati “inceleme ve yazı”ya ayrılmıştır. “İzahlı kıraat” için antoloji ile yabancı ve yerli şaheserlere ait broşürler de yazdırılması amaçlanmıştır. Bunlar yazılırken de, günün demokratik ve modern ihtiyaçlarının göz önüne alınması ilkesinin ihmal edilmemesi gerektiğine işaret etmiştir. Ali Canip Yöntem, *Türk Edebiyatından Numuneler: Naima Tarihi* ve Fuzulî’nin *Leyla ve Mecnun*, *Cihan Edebiyatından Numuneler Epope ve Edebî Nevilere Dair Malumat* adlı kitaplarını, 1927 tarihli edebiyat programı çerçevesinde, edebiyat derslerinde “izahlı kıraat” çalışmalarındaki ihtiyacı karşılamak amacıyla kaleme almıştır.

Ali Canip Yöntem (1927), yeni edebiyat programına göre hazırlanacak “izahlı edebî kıraat kitapları”nın Türk edebiyatının çeşitli devirlerine ve kollarına ait eski ve yeni manzum-mensur eserleri içermesi gerektiğini bildirmektedir. Bu kitaplarda programda da işaret edilen şu ilkelere uyulması gerektiğini ifade etmektedir:

1. Türk edebiyatının hangi alanına ait olursa olsun eski ve yeni eserler pek seçkin, yani kendi türünde yüksek bir edebî değere sahip olmalıdır.
2. Bu edebî değer, eğitim ilkeleriyle sıkı sıkıya bağlı bulunmalıdır.
3. Günün modern ve demokratik ihtiyaçlarına uymalıdır.

Ali Canip Yöntem, divan edebiyatından şahsiyet ve eser seçiminde titiz olunması ve ayrıntıya inilmemesi gerektiği üzerinde önemle durmuştur. Edebiyat derslerinde divan nesrinden örnekler seçilirken metinlerin hem dil hem de içerik yönünden öğrenci seviyesine uygun olması gerekmektedir. Ali Canip’e göre, Evliya Çelebi, Osmanlı tarihinin çöküş devrini çok canlı tasvir eden Naima, zamanında modern fikir ve görüşlere sahip Kâtip Çelebi gibi isimlerle ve bunlardan seçilecek metinlerle öğrencileri karşılaştırmak daha uygun olacaktır. Bu anlayış doğrultusunda, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından broşür niteliğindeki kitapların hazırlanması kararlaştırılmıştır. Ali Canip Yöntem’in 1927’de kaleme aldığı *Leyla ve Mecnun*, *Türk Edebiyatından Numuneler: Naima Tarihi, Cihan Edebiyatından Numuneler Epope ve Edebî Nevilere Dair Malumat* adını taşıyan kitapları, lise edebiyat derslerinde, öğrencilerin hem divan edebiyatının estetik yönünü tanımalarına hem de kültürel yönden zenginleşmelerine katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Bunlar aynı zamanda, edebiyat öğretiminde öğrencilere okuma kitabı olarak sunulan yardımcı ders kitabı niteliğindedir.

3.3.1. Leyla ve Mecnun

Ali Canip Yöntem’in edebiyat dersleri için yardımcı kitap olarak hazırladığı *Leyla ve Mecnun* (Yöntem, 1927) adlı kitabı Fuzulî’nin aynı adlı eserinin bir özeti olup *Leyla ve Mecnun* mesnevisinden seçilmiş şiir parçalarını içermektedir.

Ali Canip Yöntem, ilk olarak “*Leyla ve Mecnun*’un Mevzuu” başlığı altında bu eser hakkında bilgi verir. Bu hikâyenin Arap edebiyatlarında meşhur ve konunun da İslami edebiyatlarda ortak olduğunu belirtmiştir. *Leyla ve Mecnun* mesnevisi, eseri meydana getiren başlıklar dikkate alınarak, bu başlıklar altındaki bölümlere ait en güzel ve konuyu en iyi ifade eden söyleyişler seçilerek özet halinde ortaya konmuştur.

Mesneviden seçilen şiirler dil itibarıyla da çok sadedir. Bölümler arasındaki geçişler, bölümlerin başında yer alan ve konuyu bildiren ifadeler korunarak gösterilmiştir. Alıntılarının çok uzun olmaması kitabın hacmini de olumlu yönde etkilemiştir. Ayrıca mesneviden alınan şiir parçalarına ölçülü bir şekilde yer verilmesi, ifade güzelliklerini yansıtmak, okuyucuya duyguyu en etkili biçimde duyurmak, mevzuun şiddetini telkin etmek amaçlarını yansıtmaktadır. Ali Canip Yöntem'in hikâyesinin bölümlerini yer yer araya girerek özetlemesi, öğrencilerin eserdeki anlam bütünlüğünü kavramaları açısından son derece faydalı olmuştur. Bu durum, kitabı okuyanların hikâyedeki başlıklar arasındaki bağı koparmadan, parçalardaki yoğun duyguları fark edip bunları kendi ruhlarında yaşayabilmelerine imkân vermiştir.

Ali Canip Yöntem'in Türk edebiyatında olmayan bir konuyu Arap edebiyatından alarak kendi değerlerimiz ve duygularımız çerçevesinde işleyen, bunu yaparken Türkçenin sadeliğini ve ifade gücünü yansıtan Fuzulî ile onun bu eserini seçmesi anlamlıdır. Edebiyat öğretiminde estetik yönden güçlü eserleri öğrencilere tanıtmının önemini vurgulayan Ali Canip Yöntem, edebiyat tarihine ait metinlerin edebiyat öğretiminde kullanılmasıyla ilgili olarak ileri sürdüğü fikirlere de sadık kalmıştır. Yüksek şahsiyetlerin ve eserlerin yüksek estetik değer taşıdığını ifade eden Ali Canip Yöntem, kitabında bu anlayışını yansıtmıştır. Çünkü o, edebiyat tarihinde yer alıyor diye her eserin ders kitaplarına sokulmasına ve öğrencilere okutulmasına her zaman karşı çıkmıştır.

3.3.2. Türk Edebiyatından Numuneler: Naima Tarihi

Ali Canip Yöntem'in (1927) liselerdeki "izahlı edebî kıraat" derslerinde yardımcı ders kitabı olarak kullanılmak için hazırladığı ikinci kitabı *Türk Edebiyatından Numuneler: Naima Tarihi* adını taşır. Kitabın ilk sayfasında, bu eserin on ikinci asırda meşhur tarihçi Naima'nın *Ravzatü'l Hüseyin fî Hülâsat Ahbârü'l-Hâfikeyn* adlı eserinden seçilmiş parçalar olduğu bildirilmektedir.

Ali Canip Yöntem sanat, edebiyat ve eğitim konuları üzerinde olduğu kadar tarih konusu üzerinde de düşünmüştür. Tarih ve tarih yazıcılığının önemini kavrayan Ali Canip, tarihçiliğin esasları, tarihin bir bilim haline gelmesi ve tarih anlayışları konularında değerlendirmelerde bulunmuş, bunları makalelerinde işlemiştir (Yöntem, 1915). Hazırladığı bu kitapta da tarihçinin sorumluluğu, tarihçiliğin öneminin anlaşılmasının ve edebiyatın bir kolu olmaktan çıkıp bilim haline gelmesinin 19. yy.da gerçekleştiği ve tarihçinin tarafsız olması gerektiği gibi konular üzerinde durmuştur.

Ali Canip Yöntem, *Naima Tarihi*'nden seçtiği parçalar aracılığıyla o döneme ait olayları ve bunlardaki sosyal-kültürel değerleri Türk gençliğine tanıtmayı amaçlamıştır. Naima'yı, yazdığı tarih ile olduğu kadar, tarihçilik anlayışıyla da takdir etmektedir. Bu durum, Ali Canip'in tarih ve tarihçilik hakkındaki düşünceleri ile Naima'nın eserinin önsözünde tarihçiliğin ilkeleri hakkındaki tespitleri göz önüne alındığında daha iyi anlaşılabilir. *Naima Tarihi*, Osmanlı Devleti'nin duraklama ve gerileme devirlerini kapsar. Naima, bu devri canlı bir şekilde tasvir etmiş, eserin önsözünde ise önemli değerlendirmelerde bulunmuştur.

Ali Canip Yöntem'in *Naima Tarihi*'nden özetleyerek aldığı parçalarla oluşturduğu bu kitap, tarih türüne örnek oluşu, Türk tarihindeki şahsiyetlere, sosyal ve siyasi olaylara ışık tutması, o dönemin diline ait anlatım özelliklerini göstermesi yönlerinden değer taşımaktadır. Edebiyat derslerinde değişik türlere ait eserlerin ve şahsiyetlerin tanıtılması amaçlandığından, bu eser bu yönüyle de tamamlayıcı bir nitelik arz etmektedir.

3.3.3. Cihan Edebiyatından Numuneler: Epope ve Edebî Nevilerle Mesleklere Dair Malumat

Edebiyat programında 1927'de yapılan değişiklikle, liselerin on birinci sınıflarındaki edebiyat şubelerine iki saat ders eklenmiştir. Böylece haftada beş saate çıkan edebiyat derslerinin bu iki saatinde, "Avrupa edebî mektep ve meslekleriyle edebî türlerine dair okumaya dayalı olarak izahatlar verileceği" ifade edilmiştir. Öğretmen ve öğrencilere kolaylık olması için "Epope", "Dram", "Pastoral", "Roman" gibi türler; "Klasisizm", "Romantizm", "Realizm" gibi akımlar hakkında bilgiler içeren küçük kitaplar çıkarılmıştır. Ali Canip'in eseri, bu konuda ülkemizde basılan ilk kitap olması bakımından da önem taşır. Eser, hem liselerin birinci sınıflarındaki öğrenciler için hem de liselerin üçüncü sınıflarındaki okuma dersleri için bir yardımcı ders kitabıdır.

Ali Canip Yöntem'in epope ile ilgili bir kitap yazmasının sebebi, bu meselenin "Millî Edebiyat" mensuplarının ele aldığı en önemli meselelerden biri olması ve daha önce *Millî Mecmua*'da ve *Büyük Mecmua*'da Fuad Köprülü ile giriştiği "epope" hakkında tartışmaların bir sonuca vardırılmamasıdır. Batı edebiyatı eski Yunan edebiyatına dayanmakta, konularını bu edebiyattan almaktadır. "Millî Edebiyatçılar", eski Yunan edebiyatına sempati duymakla birlikte, bu edebiyatın Türkler için bir kaynak olarak görülmesi fikrine taraftar değildir. Kendilerinde, Türk edebiyatının zemininin Türk kültüründe aranması, eski Türk destanlarından, Türk halk edebiyatından faydalanılması düşüncesi hâkimdir. Fuad Köprülü ve Ziya Gökalp o gün için büyük bir Türk destanının yazılabileceğine inanmakta, Ali

Canip ise bunun mümkün olmadığını savunmaktadır. 1917’de başlayan bu tartışmaların devam etmesi sebebiyle Ali Canip Yöntem 1927 yılında konu üzerinde ilk defa yazılmış olan bu kitabı yayımlamıştır. Eser, 1927, 1930 ve 1963 yılında olmak üzere üç defa basılmıştır .

Ali Canip Yöntem, kitabını üç başlık altında oluşturmuştur. İlk bölümde “epope” ve “millî destan” konusunu ele almıştır. İkinci bölümde diğer “Şiir Nevileri” başlığı altında “lirik tür”, “pastoral tür”, “didaktik tür”, “dramatik tür” hakkında açıklamalarda bulunmuştur. Üçüncü bölümde ise “Edebî Meslekler” başlığı altında “Klasisizm”, “Romantizm”, “Realizm” ve “Sembolizm”e ait bilgiler vermiştir.

Ali Canip Yöntem, bu kitabı lise öğrencilerine edebiyat sanatına ait bilgileri kazandırmak, Batı kültür ve edebiyatının temellerini, şaheserlerini tanıtmak amacıyla kaleme almıştır. Rıza Filizok (2001: s.119), Ali Canip’in bu eserde epope hakkında verdiği bilgilerin lise edebiyat öğretimi için önemini şu sözlerle ifade etmektedir:

“Bu bilgiler, oldukça ciddi kaynaklara dayanılarak yazılmış olmasına rağmen, öğrenciye konunun gerektirdiği temel bilgileri verecek tarzda düzenlenmiştir. Konu bütün boyutlarıyla ele alınmış, ancak, teferruat içinde asıl amaç gözden kaçırılmamıştır. Canip, lise öğrencilerine edebiyatın en seçkin örneklerinin tanıtılması gerektiğine inanıyordu. Ayrıca Ziya Gökalp gibi, Batı edebiyatının şaheserlerinin model alınmasına taraftardı. Batı edebiyatının temelinde yer alan Illiade ve Odyssée’yi bundan dolayı seçmişti. Edebiyat eğitimi, öğrenme ve uygulama bütünlüğü içinde düşünüyordu. Öğrenciyi sadece öğrenmeye değil, öğrendiklerinden kendi uygulamaları için sonuçlar çıkarmaya sevk ediyordu. Kısaca edebiyat eğitimi, yapısı gereği olarak, hem iyi duyup hissetmeyi sağlayacak hem ifade kabiliyetini geliştirecek bir faaliyet olarak görüyordu. Böyle bir anlayışla yola çıktığından, ilmî görünüşlü ve soyutlaştırılmış anlatımlardan uzak kalarak, esaslı meseleleri basit bir anlatımla ele almıştır.”

SONUÇ

Ali Canip Yöntem, edebiyat dersleri için hazırlanacak ders kitaplarında gözetilmesi gereken özellikleri ana hatlarıyla tespit etmiş, devrinin ihtiyaçları ve programların elverdiği ölçüde bu ilkeleri yazdığı ders kitaplarında hayata geçirmiştir. Edebiyat dersleri için ders kitaplarına

seçilecek metinlerin tespitinde Batıdaki edebiyat öğretiminde kabul edilen anlayışları esas almıştır. Batıdaki bilim ve sanat adamlarının amacı, edebiyat öğretimi ile demokrasiyi uzlaştırmak, gençliği çağdaş fikirlerle, duygularla, kudretlerle besleyerek “yeni adam” olarak yetiştirmektir.

Ali Canip Yöntem’e göre edebiyat öğretimiyle gerçekleştirilecek öncelikli amaç, öğrencilere yanlış yazmayı ve konuşmayı öğretmektir. Edebiyat öğretimi için seçilecek edebî eserler, öncelikle öğrencilerin ilgisini çekmeli ve öğrencilere zevk vermelidir. Edebiyat derslerinde değişik tipteki edebî eserlerin kullanılmasıyla edebiyat öğretiminde öğrenci zevkinin çeşitliliği ve öğrencide edebiyatın kapsam ve derinliği hakkında bir fikir ortaya çıkması sağlanacaktır. Böylece öğrencinin edebiyat derslerinde edebî zevkinin yükselmesine hizmet etmek, çocuğun zihinsel yönden gelişmesini sağlamak mümkün olacaktır. Bunun için öğrenciler edebiyat derslerinde kendilerine en yüksek edebî zevki kazandıracak tipteki eserlerle karşılaştırılmalıdır.

Ali Canip’e göre, okuma kitapları ve genel olarak öğrenciler için kaleme alınmış eserler her şeyden evvel öğretici düşünceleri, iyi ahlakı, idealleri, normal ve kuvvetli karakterleri, asil hareketleri, saf hissiyatı da içinde barındırmalıdır. Öğrencilere olumlu karakterler yoluyla kazandırılacak olumlu kişilik özellikleri ve yarınlar ümitle bakmak, hayatı sevmek gibi moral değerleri kazandırmak gerekmektedir. Böylece öğrencilerin sağlam bir estetik ve ruh eğitimi ile “günün insanı” olarak yetiştirilme amacı gerçekleştirilmiş olacaktır.

Ali Canip Yöntem, edebiyat öğretimi çerçevesinde benimsediği bu ilkeler doğrultusunda farklı türlerde ders ve yardımcı ders kitapları hazırlamıştır. Lise I. sınıflar için hazırladığı *Edebiyat* ve liselerin üçüncü sınıflarındaki edebiyat dersindeki kitap ihtiyacını karşılamak için yazdığı *Türk Edebiyatı Antolojisi*, öğrencilerin estetik ihtiyaçlarını karşılamak yanında, onların anlayacağı değerleri ve olayları göstermeyi de amaçlamıştır. Bu kitaplar aynı zamanda edebiyat derslerinde kullanılacak basılı materyallerin zenginleşmesine de katkıda bulunmuştur.

KAYNAKLAR

- Cemiloğlu, M. (2003). *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Argıt, C. E. (2006). “Tanzimattan Cumhuriyete Ders Kitapları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi –Türk Edebiyatı Tarihi I-*, C. 4, S. 7.
- Başgöz, İ. (1995). *Türkiye’nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

- Demir, C. (1997). *Atatürk Döneminde Bir ve Tam Devreli Liselerde Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi ve Öğretimi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Filizok, R. (2001). *Ali Canip'in Hayatı ve Eserleri Üzerinde Bir Araştırma*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir.
- Göğüş, B. (1971). "Anadili Olarak Türkçenin Öğretimine Tarihsel Bir Bakış", *TDAY- Belleten*, Ankara.
- Lise Edebiyat Program Kılavuzu (1935). Devlet Basım Evi, İstanbul.
- Orta Mektep ve Liselerin Türkçe Müfredat Programı (1929). Yeni Gün Matbaası, Ankara.
- Tansel, F. A. (1968). *Ali Cânib Yöntem*, Belleten, C. XXXII, S:125, (Ocak 1968)den ayrı basım, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Uğurcan, S. (1989). "Ali Canip Yöntem ve Edebiyat Eğitimi", *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 1.
- Yetiş, K. (1992). "Belagat", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 5, İstanbul.
- Yöntem, A. C. (1340). *Edebiyat-Liselerin İkinci Devresinin Birinci Sınıfına Mahsusdur-*, Matbaa-i Amire, İstanbul.
- Yöntem, A. C. (1915). "Avrupa'da Tarih, Sanat, İlim ve Tettebbu", *Donanma*, nu: 100-50.
- Yöntem, A. C. (1927). "Lise Edebiyat Programının Tadili Münasebetiyle: Muaddel Program Karşısında Tedrisatımız ve Muallimlerimiz", *Hayat*, C. 2, S:40.
- Yöntem, A. C. (1927). *Türk Edebiyatından Numûneler: Leyla ve Mecnun* (Büyük Türk şairi Fuzulî'nin bu namdaki şâheserinin hülâsasıyla en güzîde parçaları), Maarif Vekâleti Neşriyatı, Devlet Matbaası, İstanbul.
- Yöntem, A. C. (1927). *Türk Edebiyatından Numuneler: Naima Tarihi* (On ikinci asırda yetişen meşhur Türk müverrih ve münşisi Naima'nın "Ravzatü'l Hüseyin Fî Hülâsât Ahbârü'l-Hâfikayn ünvanlı eserinden muntehab parçalar), Maarif Vekâleti Neşriyatı, Devlet Matbaası, İstanbul.
- Yöntem, A. C. (1927). *Cihan Edebiyatından Nümuneler: Epope ve Edebî Nevilerle Mesleklere Dair Malûmat*, Maarif Vekâleti Neşriyatı'ndan, Devlet Matbaası, İstanbul.
- Yöntem, A. C. (1930). *Cihan Edebiyatından Numuneler: Epope –Millî Destan- ve (Edebî Nevilerle Mesleklere Dair Malumat)*, Maarif Vekâleti Neşriyatı'ndan, Devlet Basımevi, İstanbul.
- Yöntem, A. C. (1963). *Epope*, Millî Destan Yayınları, Aysa Matbaası, Bursa.
- Yöntem, A. C. (1931). Lise Kitapları III. Sınıf Türk Edebiyatı Antolojisi, Devlet Matbaası, İstanbul.
- Yücel, H. Â. (1994). *Türkiye'de Orta Öğretim*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.